

Edyta Hetmanowska, 2016-06-13 12:53

Co zawdzięczamy prof. Janowi Kostrzewskiemu?

Profesora Jana Kostrzewskiego, wybitnego uczonego, lekarza i epidemiologa wspomina prof. Danuta Naruszewicz-Lesiuk.

Pani Profesor, jakie wartości przekazał Pani prof. Jan Kostrzewski?

Zasadniczą wartością przekazaną przez prof. Kostrzewskiego było zrozumienie roli epidemiologii. A także rzetelność w pracy oraz szacunek dla ludzi: dla ich pracy i czasu. Profesor mówił, że podstawą dobrych stosunków międzyludzkich i uzyskania dobrych wyników pracy jest właśnie szacunek. Nie lubił szczególnego sposobu wyrażania uznania, a więc życzeń, gratulacji. Mówił, że wynik broni się sam. Efektem wychowania przez profesora jest dyscyplina mówienia, wyrażania opinii i punktualność.

Czego się Pani nauczyła od Profesora w kontekście pracy zawodowej?

Przede wszystkim szacunku dla epidemiologii i jej zrozumienia, bo bez dobrego zrozumienia zasad epidemiologii, nie można w ogóle dobrze pracować naukowo w zawodach medycznych. Mimo iż był w Polsce inicjatorem epidemiologii chorób niezakaźnych, sam osobiście Profesor poświęcił się zapobieganiu chorobom zakaźnym. Temu zagadnieniu była poświęcona cała otoczka naszej pracy. Zajmowaliśmy się szczepieniami, szczepionkami, a przede wszystkim bezpieczeństwem i skutecznością epidemiologiczną szczepień.

Jak profesor zaczął budować epidemiologię w Polsce?

Profesor zaczął program rozwoju epidemiologii w Polsce od precyzyjnego sformułowania przedmiotu epidemiologii. Opracował definicję epidemiologii, jako działu nauk medycyny praktycznej, poświęconej badaniu warunków wpływających na powstawanie i szerzenie się chorób w społeczeństwie, oraz ocenie skuteczności środków i metod stosowanych w zapobieganiu im i zwalczaniu. Mając taką wizję, zaczyna tworzyć Zakład. Wiedział, że ma zatrudnić lekarzy, lekarzy weterynarii, ale też matematyków,

którzy wiedzieli, jak analizować dane, żeby były wiarygodne. W tym czasie powstają stacje sanitarno-epidemiologiczne. Prof. nawiązuje kontakt ze stacjami sanitarnymi i szkoli ich pracowników w PZH. Współpraca ze stacjami była stawiana jako najwyższy priorytet.

Co zawdzięczamy prof. Kostrzewskiemu?

Przygotowanie pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych pod względem merytorycznym. Rocznie w PZH szkoliliśmy 1300-1500 kursantów; uporządkowanie legislacyjne; opracowanie programu szczepień zwanego kalendarzem szczepień; wprowadzanie kolejnych nowych szczepień; nadzór sanitarny nad zachorowaniami na choroby zakaźne. Zawdzięczamy mu opanowanie ogromnych epidemii okresu powojennego: błonicy, duru brzuszego, zatruc pokarmowych, oraz opanowanie polio.

Z perspektywy Pani pracy, jakie dziś stoją wyzwania przed epidemiologami?

Sytuacja epidemiologiczna w Polsce jest już inna w zakresie chorób zakaźnych, znacznie lepsza niż za czasów Profesora, ale powstają inne wyzwania. Występują nowo pojawiające się choroby zakaźne, często o bardzo ciężkim przebiegu, które stanowią zagrożenie w skali międzynarodowej. System szczepień jest atakowany przez fanatycznych przeciwników, którzy nie znając, lub nie licząc się z faktami naukowymi, wprowadzają społeczeństwo w błąd i utrudniają zapobieganie chorobom.

Z drugiej strony starzenie się społeczeństwa przenosi ciężar zagrożeń do chorób serca, nowotworów i choroby Alzheimera. Wszystko to są nowe wyzwania dla epidemiologii.

Profesor Jan Karol Kostrzewski:

- Absolwent Harvard School of Public Health, a w 1967 r. tytuł profesora zwyczajnego nauk medycznych
- w 1958 r. zainicjował powstanie Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych
- w latach 1959-88 był redaktorem „Przeglądu Epidemiologicznego”
- w latach 1968-86 był członkiem Prezydium Polskiej Akademii Nauk, a w latach 1984-89 Prezesem PAN
- w latach 1961-68 był Głównym Inspektorem Sanitarnym
- w latach 1968-72 był Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej
- zainicjował uchwalenie ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych (obowiązywała w latach 1963-2001). Opracował i wdrożył zasady masowych szczepień ochronnych w formie programów szczepień i szczepień akcyjnych
- przyczynił się do powstania Instytutu Żywności i Żywienia
- od 1982 r. przewodniczył Społecznemu Komitetowi Budowy Pomnika – Szpitala Centrum Zdrowia Dziecka
- od 1960 r. był członkiem zespołu ekspertów WHO; w latach 1969-70 był wiceprezydentem Światowego Zgromadzenia Zdrowia, a w latach 1975-76 przewodniczącym Rady Wykonawczej WHO
- w latach 1977-79 przewodniczył Międzynarodowej Komisji Oceny Wykorzenia Ospy w Indiach, Nepalu, Bhutanie, Etiopii i krajach Afryki, a w latach 1978-80 był wiceprzewodniczącym Światowej Komisji Wykorzenia Ospy na Świecie,
- jeden z inicjatorów Światowego Rozszerzonego Programu Szczepień Dzieci przeciw gruźlicy, błonicy, tężcowi, poliomyelitis, odrze, WZW B

- inicjował badania zmierzające do wdrożenia metod epidemiologicznych w ocenie występowania i szerzenia się chorób niezakaźnych.